

Oponentský posudek na diplomovou práci

Bc. Markéta Hlásková

Komentovaný překlad: *Nación Vacuna* od Fernandy García Lao, 2020 (Vybrané kapitoly).

Markéta Hlásková si pro překlad zvolila extrémně obtížný text současné argentinské spisovatelky Fernandy García Lao, která v době svého pobytu v Praze navštívila náš překladatelský seminář na ÚTRL a zúčastnila se besedy na Světu knihy. Velmi oceňuji výběr mnohovýznamového, poetického textu, plného metaforického, eliptického, symbolického vyjadřování, spjatého navíc s nenápadně naznačovanými argentinskými reáliemi, u nás méně známými. Překlad je velmi zdařilý, nápaditý, a přitom v rámci odlišností jazykových systémů i složitosti originálního stylu FGL velmi věrný. Sympatická je i houževnatost Markéty Hláskové, která se o autorku zajímá už dlouho a část překladu prezentovaného v této diplomové práci poslala do Soutěže Jiřího Levého pro začínající překladatele (do 31. ročníku 2023), pořádaného Obcí překladatelů, kde získala čestné uznání, a vhodně zapracovala připomínky hodnotitelky překladu Blanky Stárkové.

Mám za to, že překlad přesahuje nároky kladené na studenty v diplomové práci, přesto je velmi kvalitní, a ačkoli v něm můžeme nalézt některé chyby, vyplývající především z lexikálních odchylek hispanoamerické, potažmo argentinské španělštiny, byl by snadno redigovatelný; z vlastní nakladatelské a redaktorské zkušenosti mohu říci, že do nakladatelství přicházejí často překlady podstatně horší.

Celková koncepce překladu, vysvětlená a obhájená v analytické části, je zcela v pořádku. Výhrady mám spíše k jednotlivostem a detailům a jsem si vědoma toho, že je vnímám jen díky tomu, že s argentinskou literaturou a reáliemi pracuji už dlouho. Některé zde uvedu, další opravuji v textu DP a dám diplomantce k dispozici, aby měla zpětnou vazbu.

- 1) Někdy dochází v překladu k nepřesnostem, které čtenář neodhalí, pokud nesrovnává s originálem. Např. str. 9 „bezvýrazné ženy“ – přesnější by bylo „ženy bez příběhu“; str. 14 „Několikrát totéž tělo, kopírák. Stíny žen nebo arch papíru z měkkého masa.“ V originálu však stojí mujeres oscuras, což odkazuje na černý kopírák. Tudíž přesněji: „Reprodukce stejného těla, přes kopírák. Temné ženy, ...“ Na str. 11 „v lednici“ (cámara frigorífica) – přesnější by bylo „v mrazáku“, případně „v mrazícím boxu“ – jako na mnoha jiných místech je tu i narážka na maso převážené či uchovávané ve velkých mrazácích. Podobných míst s nepřesnostmi je víc, ale samozřejmě často mohou existovat i různé výklady.
- 2) Občas je české vyjádření přehnaně neobvyklé a originální proto, že jde o nepochopené ustálené spojení. Tak na str. 12 „skupina pokrytů v kůži demonstrovala“ – ve skutečnosti výraz „en cuero“ nelze překládat doslovně, protože znamená „nahý“ (se stejnou chybou jsem se nedávno setkala v knize přeložené z kubánské španělštiny, vydané v prestižním nakladatelství). Ve větě „cítím z ní špatně umytou soulož“ (str. 23), která je analyzována i v teoretické části, se mi zdá jednoznačné, že „sexo“ zde znamená pohlaví, je proto třeba přeložit „smrdí nemytým pohlavím“. Název kapitoly Seducir o reducir, také rozebíraný v teoretické části, je těžko přeložitelná slovní hříčka, jistě, ale slovo „reducir“ tu odkazuje na policejní / vojenskou terminologii a znamená „zneškodnit, porazit“ – právě se slovem „porazit“ by se tu v souvislosti

s řezničinou dalo pohrát. „Falsos caballeros“ podle mě odkazují na Angličany, kteří vyhráli válku o Falklandy, rozhodně bych nepřekládala jako „lživí kavalíři“ (str. 11), ale spíš např. „falešní džentlmeni“. „Vidím, jak se jí povodí očí plní slzami“ (str. 24) – „cuencas“ jsou i oční důlky, takže lze přeložit i zcela obyčejně „jak se jí důlky zalévají slzami“. Na str. 11 „Stanley, Stanley, tyjedenzkurvysyne“ (postava mluví se svým mrtvým psem). Typicky argentinské (a uruguayské) „laputaqueteparió“ ovšem nelze překládat doslovně, není to ani tak nadávka někomu, spíš jakýsi povzdech, nadávání u televize při sledování fotbalu: odpovídalo by např. české „doprdele“ (postava svému psu nenadává, stýská se jí po něm, proto „Stanley, Stanley, doprdele“).

- 3) Problémem každého španělského textu vyprávěného v přítomném čase je v překladu používání vidů. V teoretické části na str. 63 Hlásková tento jev probírá v kapitole Syntaktické prvky a mluví o nutnosti rozhodnout se mezi tím, kdy „použít v češtině přítomný čas a kdy budoucí“. To je podle mne chybná úvaha, španělskému přítomnému času odpovídá český přítomný čas, ovšem česká slovesa mají zpravidla vidové dvojice, a dokonavý vid vyjadřuje i budoucnost. Nelze však mluvit o překládání přítomného času budoucím. Zvážit, kdy použít sloveso v dokonavém vidu a kdy v nedokonavém, je často čistě otázkou citu a ztroskotávají na tom i zkušení překladatelé. Zjednodušeně platí, že slovesa posunující děj by měla být dokonavá, kdežto popisující okolnosti děje nedokonavá. V textu, jaký píše FGL, kdy se děj vystopovává velmi těžko, je pak rozhodování mezi dokonavým a nedokonavým videm ještě obtížnější.
- 4) Občas bych přeházela slovní pořádek, ale takových případů není mnoho. Např. na str. 13 „Když osaměl, rozdal táta celou knihovnu“ – lépe „Když táta osaměl, rozdal celou knihovnu“.
- 5) Citoslovce by se měly uvádět v podobě typické pro češtinu. Hlásková se k nim vyjadřuje v teoretické části v kapitole Prozodické prvky, ale já se domnívám, že nejde o zvukomalebná slova, ale prostě o citoslovce, jaké se používají třeba v komiksech, a je třeba je přeložit do podoby obvyklé v češtině. Proto zvuk dávky z kulometu není „papapapapapa“, což navíc v češtině zavádí, protože „papa“ je výraz pro loučení, který používají hlavně malé děti, ale „ratatatata“, případně jen „tatatatata“; podobně zvuk kapky není česky „ťuk ťakt’ak“, ale třeba „kap kapi kapkap kapi kap“.
- 6) Velká písmena – ta by možná zasloužila také samostatný rozbor v teoretické části. Ve španělštině se používají víc než v češtině, kde figurují pouze v oficiálních názvech. Rozhodně bych tedy psala prezidentský palác, úřad guvernéra apod.

Teoretická část je výborná, oceňuji, že Hlásková neaplikuje mechanicky existující modely textové analýzy, ale upravuje je podle svého textu a vytváří si vlastní konkrétní, dobře použitelný model. Mám jen několik dílčích či formulačních výhrad: ke kapitole Prozodické prvky viz výše; k oddílu Tropy: některé zde uvedené příklady vyplývají spíše z nepřesného překladu, nepochopení slov v kontextu (např. výše uvedené „cuencas“); k problematice vidů v kapitole Syntaktické prvky viz výše.

Celkově je práce napsaná kultivovaným jazykem, bez překlepů, jen místy chybí čárky na konci vložených vět. V českém textu by se měla skloňovat jména, byť je to často obtížné – navrhovala bych genitiv „Fernandy Garcíi Lao“, podobně by se měla skloňovat

jména dalších uváděných autorek. Bibliografie je v pořádku, možná by bylo vhodné zařadit ještě nějaký slovník argentinismů. Ocenění zaslouží i osobní spolupráce s autorkou.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k obtížnosti překládaného textu i ke kvalitě jak překladu, tak teoretické části navrhuji hodnotit jako výbornou.

PhDr. Anežka Charvátová